

OBRRTNIK

Glasilo Jugoslovanskega obrtništva Dravske banovine

Lastnik: Poverjeništvu za izdajo lista „Obrtnik“
Uprava: Ljubljana, Cesta 29./X. št. 19 (Marn Josip).
Naročnina znaša: za celo leto 30—Din
za pol leta 15—
posamezna številka 1'50 .

*V slogi in edinstvu
vsega Jugoslovanskega obrtništva
je uspeh!*

Uredništvo: Ljubljana, Borštnikov trg 1. — Odgovorni urednik Mihelčič Ivan. — Rokopisov ne vračamo. — Nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. — Oglase zaračunamo po ceniku. — Ponašanje člankov dovoljen le z dovoljenjem uredništva.

Leto VI.

Ljubljana, dne 9. oktobra 1937.

Štev. 10

Izvajanje del javnega značaja

Stalno so na dnevnem redu vprašanja javnih del, v zadnjem času pa posebno onih, ki zadevajo interese splošne javnosti najsib v gospodarskem, socialnem ali kulturnem pogledu. Saj so pereča odprta vprašanja v naši ožji domovini tako: bolnica, železniške zveze, poglobitev ljubljanskega kolodvora, cestno omrežje, smotrena elektrifikacija itd. itd.

Vsa taka dela so predvsem javnega značaja in se često le zahteva izgradnja tega, izdejstvovanje onega, vse iz javnih sredstev za kar imamo nedvomno polno pravico, da se nam v drugi obliki tudi povrne v splošno dobrobit, kar smo plačali in težko plačujemo v obliki raznovrstnih davkov, taks in doklad. Toda pri vseh takih akcijah najsibo, da so še tako smotreno vodene ali idealno zasnovane, manjka često odločnih in vplivnih delavcev, ki bi si znali ali pa tudi upali jasno zahtevati in take zahteve tudi podkrepiti. Jezimo se često na druge, pri tem pa sami le malo storimo v prilog uspešnih rešitev in se še tako malih naporov iz čisto komodnih osebnih razlogov radi odtegnemo, toda kritiki vsemu delu najsibo kakorkoli zasnovan smo in običajno ugovarjamo samo zato, ker niso temu ali onemu osebe akcij splošnega značaja všeč.

Pred nedavnim časom se je vodila živa debata v časopisju kako in kje naj bi bila postavljena nujno potrebna moderna in dovolj velika, razmeram odgovarjajoča bolnica. Bilo je že govora o načrtih pa tudi proračunskih zneskih, toda padla je zadeva v pozabljenje, kakor izgleda, saj se nikdo za stvar ne briga, ubogi bolniki pa naj le trpe. Vse samo javna sredstva — nič zasebne inicijative? Čemu to? Če pogledamo le malo na okrog in si vstavimo pravilno sliko življenske borbe v kateri se današnji obrtnik nahaja in napore, kako je prišel in pride obrtnik do osamosvojitve, hitro ugotovimo, da mora današnji mojster po predpisani učni dobi vajeništva in obiskovanju obrtno nadaljevalne šole položiti pomočniški izpit, prebiti gotovo dobo, kot pomočnik, položiti mojsterski izpit, nakar more pričeti šele obratovati, seveda če ima temu primerno tudi po značaju obrata zasiguran prvenstveno potreben materialen položaj. Vse to je zvezano z visokimi stroški, samopremagovanjem, odločnostjo in pridnostjo, kar je vse predpogoj za uspešno izdejstvovanje v samostojnem poklicu. Ko pa gre za bolnico vidimo, naj bi šlo vse iz javnih sredstev in zopet v največji meri v breme tistih, ki že itak pod nevzdržnimi razmerami in bremenim komaj še životarijo. Zato bi bila po vzorcu v nekaterih drugih državah dolžnost tudi zdravnikov, ki so po parletni praksi materialno dobro fundirani, ustanoviti si ali posamezno ali po združnem sistemu, kakor se to priprav-

lja v Zagrebu posamezne sanatorije, ki bi v veliki meri izpolnili vrzel v položaju in mnogo doprinesli k razčiščenju vprašanja razširitve bolnice. Povsod je treba riskirati, kakor riskira vsak gospodarstvenik in zato naj bi tudi zdravniki pričeli tozadevno misliti in naj bi se tudi zavedali svojega poslanstva v taki meri, da je danes mnogo ljudi, ki bi si radi poiskali bolniške pomoči in nege baš iz razloga, če bi bili pristrčneje sprejeti in tudi postreženi. Saj ni zdravniški poklic dejansko prav ničesar drugega, kakor opravljanje obrti, ki je socialna, kar imenujemo zdravljenje. Iz razgovorov smo posneli tako mnenje med obrtništvom, ki se po našem naziranju tudi sklada z današnjim časom, ko gre vsem krogom posebno gospodarskim za biti ali ne biti in zato bi morali tudi vsi inteligenčnejši krogi pa tudi zdravniki s tem računati. Nevzdržne razmere, ki vladajo pri ljubljanski bolnici, da se boji bolnik celo iti na zdravljenje, nam narekuje tozadevni apel.

Kakor je z vprašanjem bolnice, tako je tudi mnogo drugih stvari, ki bi se dale uspešno v samopomoči idealno rešiti baš v okviru zadrugarstva. Pa naj tu govorimo o čemerkoli, povsod manjka volje

in rizika, brez česar pa niso bile v zadnjem času vstvarjene nobene velike stvari.

Končno pa moramo tudi, kot produktivni gospodarski stan zahtevati, izvajanje vseh javnih del vzporedno in tudi takih, pri katerih bo imelo obrtništvo vseh strok lahko zaposlitev. Aktivizirati moramo v sedanjih časih vse razpoložljive moralne in materijalne sile, saj če bomo to pravilno razumeli, bomo sami poživili gradbeno in ostalo javno delavnost, denar bo prišel v pravilni tok cirkulacije, kate-rega danes pogrešamo. K izvedbi tega pa morajo pristopiti vse sile, posebno pa so zato še poklicani v prvi vrsti naši izobraženci, ki bi morali pravzaprav stopiti na čelo vseh pozitivnih akcij, ker bi jih tako gospodarska in ostala javnost gotovo podprla.

Izvajanje javnih del spada pred javno kritiko in čimbolj je tej izpostavljeno, tembolj se dejstva izkristalizirajo. Posebno pa je to na mestu, ko gre za oddajo del iz ljudskega denarja, ki ga je zbral po največ mali človek za velike stvari, da se te tudi izvrše potom malih ljudi, ki so najbolj potrebni dela in zaslužka, s čemer je treba prvenstveno pri javnih delih, monumentalnih zgradbah in spomenikih tudi računati.

Obrtniška zbornica v Nišu in slovenski obrtniki

Na drugem mestu prinašamo vest, da je minister trgovine in industrije z uredbo na podlagi § 90. odstavka 1. finančnega zakona za leto 1937/1938. uredbenim potom z ukazom predpisal osnove obrtniške Zbornice v Nišu za področje moravske banovine, kar je objavljeno v „Službenih Novinah“ št. 220. z dne 28. septembra t. l.

Na podlagi omenjene uredbe se odvoji področje Moravske banovine iz sestava področja Obrtne Zbornice v Beogradu in so prenehali biti svetniki Obrtne Zbornice v Beogradu vsi izvoljeni svetniki na tem teritoriju, ker je nastal nov položaj ter bo v kratkem imenovana tudi začasna uprava te nove Obrtne Zbornice, katere naloga bo izvesti volitve in pripraviti vse za likvidacijo med Obrtno zbornico v Beogradu in novo ustanovljeno zbornico za Moravsko banovino, kar se ude premoženjskih razmer. Ugotavlja se, da bo področje Obrtne zbornice v Beogradu še vedno

dovolj veliko, ker je znašalo število pripadnikov te Zbornice koncem leta 1935. 33.039 od katerega števila pa je odpadlo na Moravsko banovino sedaj 8243.

Ustanovitev Obrtniške zbornice v Nišu predstavlja za naše celokupno obrtništvo in obrtno ter ostalo pravno zakonodajo izvanredno poseben slučaj in pojav, tako glede oblike samega postopka pri ustanovitvi, kakor tega posledice. Nam je znano, da je že svoječasno izšla uredba s katero se je določil delokrog posameznim gospodarskim Zbornicam in katera je glede na svojo pravno stran še vedno v veljavi, čeprav je bilo naše naziranje vedno, kar izhaja tudi iz tega slučaja, da so vse uredbe, čeprav imajo moč zakona spremljive in da vprašanje teritorija posameznih gospodarskih Zbornic oziroma oblike istih ne more biti toliko časa dokončno rešeno, dokler ni zato podana zahteva za ugoditev večini. Baš vsled tega dejstva tudi mi vztrajno zahtevamo ustanovitev obrtniške Zbornice za področje Dravske banovine v zavesti, da mora slej ko prej pri merodajnih prevladati mišljenje, da je končno treba zadovoljiti najširše plasti obrtništva v svoji osnovni zahtevi. — Topogledno nam se zdi možnost sprememb uredb vedno mogoča, ker izhaja iz edinega zaključka ugoditi širokim plastem naroda v udejstvovanju na poprišču obrtniškega organizatoričnega izživljanja.

Pri slučaju ustanovitve obrtniške Zbornice v Nišu pa se je ministrski svet postavil na stališče, da je v celoti pooblaščen v smislu § 90. odstavka 1. omenjenega finančnega zakona izdati uredbu z zakonsko močjo, ker gre za slučaj ureditve in olajšanja gospodarskih razmer v državi in v obče radi pospeševanja gospodarske delavnosti. Po drugem odstavku tega § pa se razume, da stopi taka uredba v veljavo z dnem razglasitve, mora pa se takoj predložiti še Narodnemu predstavništvu za soglasnost.

TEHNIČNA PISARNA

poobl. strojni inž. in zapr. sod. izvedenec

Ing.

Borštnar Ognjeslav

LJUBLJANA, PRAŽAKOVA 8

izvršuje

projekte in načrte strojev in strojnih naprav, proračune, cenitve, nadzorstva in tehnična posredovanja pri nabavi in prodaji strojev

daje

tehnične nasvete, strokovna in izvedeniška mnenja.

Ne bomo razpravljali o formalni strani izdejavljanja Obrtniške zbornice v Nišu, temveč hočemo podčrtati dejstvo, da je Obrtniška zbornica v Nišu gotova stvar, pa čeprav je prišlo do niene ustanovitve na podlagi pooblastila, ki ga ima vlada, katera je smatrala, da je tekst omenjenega § pooblastilo za izdajanje tozadevnih uredb, kakršnih ena je tudi uredba s katero bodo obrtniki s področja Moravske banovine združeni v svoji samostojni Obrtni zbornici.

Ob tem slučaju ne smemo molčati slovenski obrtniki, da ne bi ponovno naglasili zahteve po ustanovitvi svoje Obrtniške zbornice, ker smo prepričani, da imajo merodajni krogi danes že dovolj zgovorne in tehtne dokaze, da je slovensko obrtništvo v veliki večini za svojo avtonomno obrtno zbornico. Pogoji so kakor je razvidno iz slučaja v Nišu s formalne strani izpolnjeni, prav tako pa tudi iz pravne, saj ima vlada polno pooblastilo izdati uredbu tudi za ustanovitev Obrtniške zbornice v Sloveniji za Dravsko banovino, ker smo prepričani, da bi s tem tudi po duhu teksta finančnega zakona bile hitro urejene obrtniške razmere v Sloveniji in bi razdvojenost obrtništva sama od sebe odpadla.

Mnogo se je že razpravljalo o ustanovitvi Obrtniške zbornice pri nas, toda po tekstu obrtnega zakona je imela glavno moč Skupna zbornica za TOI, ko se je vršilo glasovanje po združenjih in se je vršil pred leti najhujši teror samo, da se je umetno zabrisala volja slovenskega obrtništva po samostojnosti v svoji vrhovni ustanovi. Volja je močnejša od sile, vsled česar je ta zmaga lažja ter razum pri obrtništvi, kakor tudi prepričanje, da nam bivši politični režimi niso hoteli nuditi tega, kar je večina hotela, niti se niso zmedli za dovolj močne izjave, dokaze itd., kajti obrtnika se ni upoštevalo in zato je po volji političnih špekulantov ostalo obrtništvo v Sloveniji kot napredno za obrtništvo v ostalih pokrajinah in je še danes zapostavljeno v skupni Zbornici, kar zgovorno pričajo izjave in časopisne vesti obrtniških predstavnikov v Obrtnem odseku Skupne Zbornice. Nam ni treba ponovno poudarjati vseh prednosti samostojnih obrtniških Zbornic, ker o tem si je danes vse obrtništvo brez razlike na jasnem, toda delo, ki ga vrši skupna Zbornica za obrtništvo v Sloveniji nam ne odgovarja, nas ne zadovoljuje in nas zelo veseli, ko prihajajo danes za nami in se naši dobronamerni kritiki pridružujejo celo oni, ki so še lansko leto roko v roki pod firmo „političnega sporazuma“ obrtništvo preslepili in opeharili za njegove pravice. Vemo, da je bil storien ta poizkus, če se bo dalo vendar kaj storiti za obrtnika v skupni Zbornici, toda ta poizkus se naš samimi predstavniki obrtništva, ki so se po dokaj čudnih potih vlekli v Zbornico sam maščuje, obrtništvo pa v celoti zato trpi, saj je sedanjí predsednik Obrtnega odseka g. Ogrin na volilnih sestankih sam zatiral, da se bo še enkrat poizkusilo, če se bo dalo delati, sicer pa se bo lahko še vedno zahtevalo svojo zbornico, če ne bo šlo. Dejstvo je, da še ni leto dni, pa moramo baš iz ust onih slišati, da je bil storien poizkus in je zelo grenak. Iz vsega tega torej prihajamo do zaključka, da se tudi tam dani, kjer so prisilno vzdrževali noč, ter vemo, da ne bo več mogoče samo radi politične discipline in razvlečene fraze „slovenske skupnosti“ obrtništva zadržavati na pohodu v borbi za svojo vrhovno obrtniško ustanovo v Sloveniji — Obrtno Zbornico. Tudi politiki so se uverili o tem in je zadnji čas, da dejansko vsi podpro stremenje

Vsakovrstno orodje in stroje

za vsako obrt, kakor tudi za zgradbe potrebni material: železne nosilke, betonsko in palično železo, cement, vse vrste pločevine, strešno lepenko, štukaturje, vodovodne cevi, železne peči in štedilnike v običajni in emailirani izpeljavi, okovje, tehnične potrebščine ter hišno in kuhinjsko opremo v prvovrstni kakovosti dobite najceneje v največji izbiri pri znani Vam trdki:

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in vsakovrstnimi stroji v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) cesta 16

Postrežba solidna in točna
po najnižjih dnevih cenah

obrnitstva za tem ciljem; ker bo obrtnik saj lahko dejal, da ga obstoječe politične stranke niso omejevale v izrabi njegovih pravic, temveč, da so mu celo pomagale.

O materijelnem vprašanju vzdrževanja smo si prav gotovo tudi vsi sedaj na jasnem in moramo v celoti vzdrževati skiciran proračun, ki je bil objavljen v članku „Samostojna Obrtniška Zbornica v Ljubljani“ v Obrtničkem Vjesniku“ broj 47. z dne 21. novembra 1936. (Slovenska priloga) v katerem je obstoj in delovanje take ustanove za slovensko obrtništvo na realnih osnovah in uradnih podatkih podan. K temu samo ugotavljamo, da bo lahko v Nišu vzdrževalo Obrtno Zbornico 8243 obrtnikov; v Splitu jo uspešno vzdržuje 4365 pri proračunu 303.000 din, kar je dokaz, da bomo Slovenci prav lahko izhajali s proračunom ca. 850.000 din pri 18.000 obrtnikih, če zagrebška Obrtna Zbornica sijajno deluje in funkcionira s proračunom 977.000 din pri 21.482 obrtnikih.

Na teh osnovah je uspešno zajamčeno delo tudi Obrtniški Zbornici v Ljubljani, pri čemer bo obrtništvo samo pridobilo, če postane to v najkrajšem času dejstvo in uspehi, ki jih bo Obrtniška Zbornica v Ljubljani dosegla bodo nedvomno prekašali že po enem letu te ustanove delo sedanje Skupne Zbornice za obrtništvo v takem obsegu, ki si ga posameznik niti misliti ne more. Sedaj je čas, da skupno vsi zahtevamo svojo ustanovo, pri čemer mi prav gotovo nimamo nikakršnih osebnih interesov, temveč lebdí pred nami le splošen interes obrtništva, zato naj tudi vsi merodajni krogi vidijo za prepotrebno urediti razdvojenost obrtništva v Sloveniji. Vse druge ozire, ki nasprotujejo obrtniški volji najsiho iz političnih, osebnih ali drugih razlogov pa je treba podrediti, kot že poudarjeno interesom splošnosti, da bo obrtnik zadovoljen in to bo slovenski obrtnik, kaj hitro, ker je skromen, da celo preskromen, samo osnovnih pravic mu je treba dati, da bo enakoverden in bo tudi spoštoval ter cenil in imel zaupanje ter vero v nosilce oblasti in njih pravičnost.

Slovenskemu obrtništvu Samostojno Avtonomno Obrtno Zbornico!

Slovenski obrtniki so si ogledali Beograjski sejem in drugo

Za časa Beograjskega sejma je tudi Zbornica za trgovino, obrt in industrijo po inicijativi Zborničnega urada za pospeševanje obrti in Obrtnega odseka v Ljubljani priredila dvodnevni izlet v Beograd. Temu so prisostvovali, kakor nam je znano 12 zborničnih svetnikov ter njih svojci in nekateri izbrani obrtniki, tako, da je število doseglo skupno 38 udeležencev. Potovanje se je izvršilo pod vodstvom predsednika Obrtnega odseka g. Ogrina. Na kolodvoru v Beogradu so bili sprejeti udeleženci po predstavnikih tamošnjih obrtniških organizacij po zastopniku Združenja obrtnikov v Beogradu g. Jurmoviću in upravniku Zavoda za pospeševanje obrti pri Obrtni zbornici v Beogradu g. ing. Smejkalu. Po določenem programu so si udeleženci ogledali razne zanimivosti Beograda in tudi velesajem. V Zanatskem domu je bil pripravljen tem udeležencem sprejem s strani Obrtniške Zbornice in drugih organizacij, kjer jih je v odsotnosti predsednika Stojanovića, pozdravil podpredsednik Glavnega zemaljskega Saveza g. Dragoljub Milošević z izbranimi besedami, pri čemer je povdaril, da so prilike obrtništva povsod istovetne in enake v naši državi in da obrtništvo ničesar ne razdvaja. Konstatiral je tudi, da še danes ni zgrajene enotne vrhovne jugoslovanske Obrtniške organizacije, med tem ko je že ustanovljen Savez Balkanskih obrtniških organizacij. Z obžalovanjem je naglasil to činjenico, ker je dejstvo, da ni storjena taka vrhovna

organizacija, niti Zveza jugoslovanskih obrtniških Zbornic. Povdaril je, da se ne spušča v raziskovanje kdo je temu kriv, toda vsak naj prevzame nase odgovornost v kolikor je na posamezniku tozadevne krivice. Našel je govornik nato tudi stvari, ki so se že dosegle, med njimi uspešno delujoče vrhovne Obrtniške zbornice, kakor tudi druge stvari ter pokazal na mnoga nerešena in odprta obrtniška vprašanja, ki se jih mora po izkušnjah dela doslej za splošno dobro nujno rešiti in urediti.

Povzel je nato besedo član predsedništva Obrtniške Zbornice, ki je tudi v svojem govoru posebno naglasil edinstvo in potrebo čim tesnejšega sodelovanja vsega obrtništva Jugoslavije, ter da ne smejo splošnega obrtniškega pokreta nikake plemenske ali politične razlike ovirati.

Za pozdravne besede so se zahvalili g. Ogrin v daljšem govoru, ki je tudi naglasil potrebo tes-

nejšega sodelovanja, g. Iglíč, ki je govoril o razdvojenosti in neslogi obrtništva, g. Kavka, kateri je sporočil pozdrave Zveze slovenskih obrtnikov in se zahvalil za vse, s čemer so se udeleženci poznali, posebno z organizacijo in delom Obrtniških ustanov v Beogradu, ki so skoncentrirane v impozantnem Zanatskem domu. Plediral je za ustanovitev enotnega jugoslovanskega centralnega obrtniškega predstavništva, kot zadnji pa se je pojavil g. Simenc Ivan in tudi sam kot znan govornik, posebno po gotovem času zopet naglasil željo, da bi slovenski obrtniki aktivno sodelovali v potrebni centralni organizaciji, kjer so rezultati dela pri drugih stanovih pokazali tozadevno pozitivne uspehe ter so izostali le obrtniki.

Iz vseh poročil in podatkov, ki smo jih prejeli ugotavljamo, da je bilo to dvodnevno poučno potovanje omejeno le na ožji krog gospodov, ki vedre in oblače slučajno v danih razmerah v obrtnem odseku Zbornice za TOI v Ljubljani, katerim so se pridružili še po njih vpeljeni gostje, deloma obrtniki, deloma pa tudi svojci. Vemo, da so občudovali dovršenost in popolnost organizacij, obrtniških ustanov, združenj itd., ki jih imajo srbski tovariši in kar smo mi vedno naglašali. Tudi vpliv, ki jo ima samostojnost srbskega obrtništva in katere izraz je Obrtniška Zbornica z vsem svojim ustrojem in odločitvami, so udeleženci ugodno sprejeli, kajti mnogi izmed teh so bili vedno o stvareh drugače informirani. Obrtniške zgradbe, posebno Zanatski dom in druge so jim zelo imponirale, čeprav so se nekateri udeleženci izražali, kakor da bi zato prispevala cela država, kar pa dejansko iz seznama darovalcev izgleda drugače, saj je globoko ukoreninjena za vest srbskega obrtništva znana, pa tudi mnogi mecení, med katere šteje Zanatski dom v Beogradu tudi blagopokojnega kralja Petra I. in kralja Zedinitelja Aleksandra I.

Za zaključek svojega poučnega potovanja so se podali zastopniki tudi k resornemu ministru za trgovino in industrijo g. dr. Milan Vrbaniću, kateremu so potožili vse težave, s katerimi se slovensko obrtništvo bori, seveda niso gospodje zastopniki večine v Obrtnem odseku zamolčali, kako hudo so v skupni Zbornici zapostavljeni in so ob tej priliki tudi prosili za pomoč in večjo samostojnost. G. minister pa jim je izjavil, da je samostojnost slovenskega obrtništva v svoji vrhovni organizaciji stvar obrtništva in da lahko dá na željo slovenskega obrtništva tudi posebno Obrtniško Zbornico. O tem seveda nikakih poročil, toda v izpopolnitev to dejstvo navajamo.

Med udeleženci pa je vladala jasno tudi nenotnost, saj so gg. od večine ubirali po Beogradu večji del svoja pota gg. Rebek, Iglíč, Urbas itd. pa svoja, tako, da niso storili najboljšega vtisa, čeprav so sedaj oboji kakor se vidi za centralne močne organizacije, za samostojnost obrtništva v največji meri. Celó že v akcijah za samostojno Obrtno Zbornico preizkušeni nam vsiljeni zastopniki zopet dvigajo glave in pripravljajo teren Samostojni obrtniški Zbornici v Sloveniji, v katerem stremljenju jih bo resnična večina slovenskega obrtništva gotovo pozdravila.

V izpopolnitev tudi ugotavljamo, da je bil ta poučni izlet pripravljen le za gotoví krog in niso bila Združenja k udeležbi s strani Zbornice povabljeni, niti vprašana za določitev svojih zastopnikov po strokah, kar bi bilo dejansko gotovo najbolj pravično in tudi glede ocenitve razstavljenih predmetov na sejmú v Beogradu najbolj pravilno. Tako so pravilno in pravično postopale Zbornice v Beogradu in Zagrebu, ko so poslale svoje zastopnike na Pariško razstavo. Pri nas v Sloveniji pa bi seveda „pomutili“ pravilno sliko pravi zastopniki obrtništva v Beogradu, če bi se udeležili predstavniki močnejših Združenj po strokah. Kljub temu, da niso gg. pri Zbornici postopali „fair“ so bili tudi številni ugledni obrtniki člani uprav Združenj na Beograjskem sejmú in občudovali ob svojih stroških nastopanje določenih in brez volitev izvoljenih takozvanih predstavnikov slovenskih obrtnikov, kako so na Zbornične stroške oni in njihovih prijatelji prisostvovali vsem gotovo pozitivnim ogledom, kar bi si moral pravzaprav ogledati vsak samozavesten slovenski obrtnik. Saj so se nekateri udeleženci javno hvallili v Beogradu, da so prišli na Zbornične stroške, nasprotno pa vemo, da ne zavzemajo nobenih pomembnih mest v obrtniških organizacijah. Toliko smo smatrali primerno napisati v izpopolnitev že objavljenih poročil in ustnim vestem, da bo vse obrtništvo s področja Zbornice v Ljubljani obveščeno pravilno in si tudi tako postopanje in preziranje pomembnih strok ter združenj zapomnilo.

Prihajamo iz vsega prednjega do zaključka, kar nas ne iznenaduje, da so vendarle vtisi izleta v Beograd rodili ugodne odmeve, saj je glasilo večine v obrtnem odseku „Sl. O.“ v svoji šte. 6. z dne 1. oktobra 1937 zlilo deloma zavito in prikrito, deloma povsem jasno in odkrito toliko gnojnice na svoje lastno delovanje pod skupno streho v ZTOI, da moremo v najkrajšem času pričakovati ali ostrih obračunavanj ali pa konsekvenc, ki naj bi bile tudi uspešne z zaključitvijo spontane zahteve vsega obrtništva Slovenije za svojo Obrtno zbornico, kjer po jasnem priznanju svoje nemoči in nedelavnosti Skupne Zbornice za obrtnika ni več obstanka v skupni usta-

GREBENC ALOJZIJ

nakup in prodaja vrec

LJUBLJANA - Tyrševa c. 36

novi, — ker že po lastnem priznanju kljub znamenju slovenskemu hvalisanju zaostajamo obrtniki predaleč za delom in uspehi Obrtnih Zbornic v Jugoslaviji.

Mi Jugoslovanski obrtniki gledamo jasno in vedro v obrtniško bodočnost, zato se tudi kljub vsem preganjanjem in razpustom naših organizacij ne uklonemo, ker je naš program jasn in naše zahteve temelje na večini svobodno in samood-

ločujočega slovenskega obrtništva. Vsi pa, ki se oklepajo trenutnih stvari, iščejo osebnih koristi ter so v sramoto obrtniškega stanu, kateri je v svojem bistvu zdrav in nepokvarjen, vsled česar bo tudi prejel, kar mu po vseh pravicah in zakonih pripada, ker ne mara daru, temveč priboriti si hočemo svoje, kar je našega, ker le tako si bomo tudi pridobitve znali najbolje urediti in obvarovati in to naj nam bo obrtnikom v mislih.

pripadniki in nekatera izmed teh dejansko ne vrše dela, kakor bi ga morale, vsled česar se je razvila na seji obrtnega odseka tudi debata o vprašanju reorganizacije združenj, ki jo že dalj časa napoveduje ministrstvo in bi potem bilo skrženo v Sloveniji število združenj na polovico vsled hitrejšega in točnejšega izvrševanja dela, ki ga nalaga združenjem novi obrtni zakon.

Zbornični proračun za leto 1938. je bil na seji tudi predmet debate ter so bile iznešene tudi misli za sestavo istega. Sledila je še zanimiva debata iz katere zaključujemo, da ni obrtni odsek v Zbornici za TOI samostojen in se gg. „iz večine bratskega sporazuma“ zelo jeze ter vneto zahtevajo najširšo avtonomijo obrtnega odseka, kar je dejansko le Obrtna zbornica. Izrečene so bile na račun Skupne zbornice in na naslov drugih stanov, ki baje tlačijo in zapostavljajo pri tej usta-

Obrtniška združenja s področja Zbornice za TOI v Ljubljani v luči statistike

Na seji obrtnega odseka Zbornice za TOI, ki se je vršila dne 29. septembra t. l. je podal tajnik g. dr. Pretnar obširno poročilo Zbornice v obrtnih zadevah ter o akcijah odseka za vsa važna vprašanja tičočja se obrtniške delavnosti. Pred vsem pa je poročal o gradivu statistike, ki jo je Zbornica sestavila in nam prikazuje interno poslovanje Združenj. Od skupno 169 združenj je prejela Zbornica za statistične svrhe odgovor in podatke od 163 združenj v katerih je včlanjenih 17.877 članov, ki zaposlujejo 11.008 pomočnikov in 7998 vajencev. Vdov je 441. Pomočniški izpit je položilo v letu 1936. 1945 kandidatov izmed 2091 prijavljenih. Ker na okrožnico niso odgovorila vsa združenja (Združenje čevljarjev v Ribnici, Združenje krojačev v Velikih Laščah, Skupno združenje obrtnikov v Vel. Laščah, Združenje mlinarjev in žagarjev v Ormožu, Združenje oblačilnih strok v Šoštanju in Skupno združenje obrtnikov v Kozjem), kažejo naslednji podatki po sestavljenem poročilu, ki je zahtevalo obsežno delo naslednje številčne podatke, kako so se sukali dohodki in izdatki in kakšno je premoženje združenj koncem leta 1936.

DOHODKI:

1. Vpisnina članov	Din	389.023.—
2. Članarina tudi za Okrož. urade	„	647.806.—
3. Vpisnina vajencev	„	103.182.—
4. Oprostnina	„	102.178.—
5. Globe	„	11.293.—
6. Obresti naloženega denarja	„	32.933.—
7. Drugi dohodki	„	302.331.—

Skupaj Din 1.588.756.—

IZDATKI:

1. Za tajniške posle	Din	433.750.—
2. Honorarji pom. močem	„	77.275.—
3. Honorarji članom uprave	„	12.190.—
4. Potni stroški	„	58.895.—
5. Najemnina lokalov	„	87.858.—
6. Pisarniške potrebščine	„	172.123.—
7. Obrtnim nad. šolam	„	53.179.—
8. Podpore	„	33.129.—
9. Vajenske razstave	„	2.983.—
10. Za druge namene	„	433.454.—

Skupaj Din 1.364.836.—

Koncem leta 1936. je znašalo premoženje združenj:

1. V priročnih blagajnah	Din	154.564.—
2. V hranilnih vlogah	„	986.649.—
3. V podpornih fondih	„	214.743.—
4. V vrednostnih papirjih	„	123.139.—
5. V inventarju	„	408.774.—
6. V nepremičninah	„	60.500.—
7. V terjatvah članarine	„	77.753.—
8. Drugo	„	26.977.—

Skupaj Din 2.053.099.—

Obveznosti združenj so znašale din 207.349.— v splošnih dolgovih din 52.735.— ter kot dolg Okrožnemu odboru obrtniških združenj 154.615 dinarjev.

Zanimivi so prednji podatki saj imamo prvokrat priliko, da je Zbornica za TOI v Ljubljani pristopila k temu statističnemu delu iz katerega je prav lahko razvideti moč in delovanje Obrtniških združenj v Sloveniji, kateri podatki nam jasno pričajo preko vsega drugega, da je naše obrtništvo zrelo za organizacijo in tudi sposobno samo sebe samostojno voditi v najvišjih organizacijah in ustanovah po izkušnjah in preizkušenem delu v Združenjih. Iz navedenih številk razvidimo, da

so v glavnem vsi dohodki uporabljeni za režijske stroške in se opaža, da gre vse to največ na račun birokracije poslovanja, kakršnega smo vajeni in se je ne moremo iznebiti. Sicer ni to samo pri Obrtniških združenjih, temveč velja za vse naše gospodarske organizacije. Čisto logično je, da čimbolj je birokratizirana višja uprava, njen vpliv se je prenesel tudi na druge korporacije in male prisilne obrtniške organizacije, vsled česar se je nagromadilo mnogo neproduktivnega dela, ki često ovira vsako nujno potrebo in izvršljivo delo, vsled česar bo treba posvetiti temu še posebno pažnjo in to pri nadaljnjem delu upoštevati.

Obrtni odsek je tudi ugotovil, da je usodno naraslo število šušmarjev tako, da je razmerje šušmarjev 10.467 proti 17.877 legalnim obrtnikom. To razmerje pomeni vprav katastrofo in dokazuje, da pristojne oblasti zanemarjajo svojo dolžnost pri tem na škodo narodnega gospodarstva in državnega fiskusa. Temu vprašanju je treba enkrat storiti konec, ker opozoritev je dovolj in tudi dejanskih dokazov, zahtevamo pozitivnih odmevov v zaščito legalnega obrtništva in pri tem morajo oblasti storiti svojo osnovno dolžnost ter zaščititi, kakor je po lovskem zakonu zaščitena divjačina, tudi po obrtnem zakonu zaščititi legalnega obrtnika-davkoplačevalca.

Iz poročila tajnika je razvidno, da je v Sloveniji 169 združenj s preko 18.000

Vsem obrtnikom se priporoča na novo ustanovljena trgovina z železnino
Avg. Stražišar
Vošnjakova ulica 4
(bivši poslovodja tvrdke B. Žilič.)

novi obrtnike težke besede, katerih odmev naj najde mesta na prvi prihodnji plenarni seji Zbornice, ker je po našem mnenju tam mesto na katerem naj gg. zahtevajo popolno avtonomijo za obrtni odsek — **Obrtniško Zbornico**. Iz gornjih podatkov in števila obrtnikov na področju ljubljanske Zbornice za TOI so se pač v enem letu lahko uverili, da bo obrtnik bolje zaščiten v samostojni Obrtni Zbornici, ker so vsi moralni in finančni pogoji za to podani in tudi ne bomo mogli zaoznejati Slovenci pri delu in uspehih za obrtniki, kjer imajo svoje Obrtne Zbornice in tudi večji aparat sebi v korist na razpolago.

ZANATSKA BANKA

Kraljevine Jugoslavije a. d.

Podružnica Ljubljana

Gajeva ulica 6.

Centrala Beograd

Delniška glavica Din 75.000.000

Udeležba države Din 30.000.000

Glavna podružnica
ZAGREB

Podružnica Sarajevo

Podeljuje obrtnikom in obrtnim podjetjem menična in hipotekarna posojila, kredite na tekoči račun, posojila na zastavo državnih vrednostnih papirjev, delnic Narodne banke in Priviligirane Agrarne banke.

Sprejema na obrestovanje vloge na hranilne knjižice in tekoči račun, katere izplačuje brez omejitev.

Upravlja imovino in fonde obrtniških ustanov in organizacij. Izvršuje vse ostale bančne posle

Brzojavni naslov: „Zanatska“ Ljubljana

Telefon št. 20-30

Račun Pošne hran. št. 14003

Iz uprave. Vsem cenjenim naročnikom sporočamo, da smo pred dnevi razposlali posebne dopise-tiskovine z položnicami radi plačila naročnine za tekoče leto, oziroma kdor je dolžan tudi za nazaj. Prejeli so vsi razven naročnikov iz mesta Ljubljane ter Krškega ob Savi.

Naj ne bo nikogar, ki ne bi storil svoje naročniške dolžnosti s tem, da poravnava označeni znesek naročnine, zato pričakujemo polnega odziva z nakazili ter Vas naprošamo ne odlašajte z nakazilom.

Za vsa predplačila in darila se uprava darovalcem že v naprej zahvaljuje.

Iz uredništva. V tej številki je izostalo poročilo našega posebnega posetnika Beogradskega sejma, ki ga pričujemo v prihodnji številki o vtisih s strokovnim poročilom. Nadalje naprošamo vse tovariše v obrtniških centrih za redno poročanje o vseh dogodkih, kajti za uredništvo je važno, da je točno informirano o stanju obrtniških akcij, o čemer je tudi prav, da vedo v drugih krajih za kar je naše glasilo najbolj pripraven poročevalski organ.

Če želi kdo od cenjenih naročnikov, da se poroča o kakšnih specijelnih stvareh, strokovnega, pravnega ali splošno organizatoričnega značaja, prosimo sporočiti in bomo po možnosti skušali tudi ugoditi.

Obrtniki, posečajte Dom jugoslovanskih obrtnikov na Govejku pri Medvodah.

Informacije dobite v pisarni Dom jugoslovanskih obrtnikov, p. z. z. o. z., Ljubljana, Cesta 29. oktobra št. 19.

Smrt T. G. Masaryka

15. septembra t. l. je preminul ob 3.29 uri zjutraj v gradu Lany na Češkoslovaškem predsednik Osvoboditelj Tomaž G. Masaryk.

Celokupno kulturno človeštvo ceneč pomen zaslug, ki jih je predsednik Bratske republike dosegel je ta vest težko prizadela saj je bil to eden največjih svetovnih ljudi — veliki demokrat in človek, katerega napor za osvoboditev mladega bratskega naroda so bili kronani z ustanovitvijo danes ene najnaprednejših držav — Češkoslovaške.

Pravemu demokratu, kateremu je bila mladost postлана težko, saj je moral v življenje celo preko kovaške delavnice, kot vajenec, bo ohranilo obrtništvo najlepši spomin ter se pridružujemo iskreni bolesi z zgubo velikega Slovana-demokrata najširšega formata in zvestega prijatelja našega naroda in države.

URADNI ODLOKI IN SPOROČILA

Podaljšan rok za izključno uporabljanje električnih vodov.

Minister za gradbe je z odločbo M. g. št. 30.361 z dne 16. avgusta 1937. odobril, da se rok za izključno uporabljanje vodov, izdelanih po uredbi o izdelavi in uporabi golih in izoliranih električnih vodov in izoliranih cevi M. g. št. 976/36 podaljša še za nadaljne štiri mesece, t. j. do dne 19. decembra 1937.

Iz elektrostrojnega oddelka ministrstva za gradbe, dne 18. avgusta 1937; k M. g. št. 30.361.

Ustanovitev Obrtne zbornice v Nišu.

Z uredbo ministrskega sveta od 20. sept. t. l. izdano na podlagi § 90. finančnega zakona za leto 1937/38., se ustanovi v Nišu Obrtna zbornica. Zbornično področje obsega Moravsko banovino, ki se na ta način izloči iz področja Obrtne zbornice v Beogradu. Dosedanji svetniki Obrtne zbornice v Beogradu s področja Moravske banovine prenehajo poslovati. Do volitev zborničnih svetnikov bo zbornico vodil začasni svet, ki ga bo imenoval minister za trgovino in industrijo. Obrtno zbornico v Nišu so zahtevali že dalj časa obrtniki Moravske banovine. Področje Obrtne Zbornice v Beogradu bo tudi v bodoče dovolj obsežno. Število obrtnikov beogradske Zbornice je znašalo ob koncu 1935 leta 33.039, od tega števila pa je odpadlo na Moravsko banovino 8243.

Davki

Prijave za zgradarino. Davčni oddelek finančnega ministra je izdal nalog davčnim upravam, da z javnim pozivom opozore vse davčne zavezance zgradarine (tudi v krajih, ki veljajo za zdravilišča in letovišča), da predložijo davčne prijave za zgradarino za leto 1938. v času od 1. do 30. novembra t. l. Javni pozivi za predložitev davčnih prijav bodo razglašeni v vsaki občini s posebnim razglasom. Lani hišni posestniki, kakor znano, niso vlagali prijav, ker je bila odmera iz prejšnjega leta podaljšana za eno leto. Vse obrtnike — hišne posestnike opozarjamo, da v **lastnem interesu vložijo pravočasno prijave za zgradarino!**

Pobotniška taksa od službenih prejemkov.

Dravska finančna direkcija v Ljubljani je z okrožnico z dne 25. junija 1937. št. 12.673-V opozorila davčne uprave in oddelke finančne kontrole na plačilo pobotniške takse od službenih prejemkov. V okrožnici pravi:

„Da odslej v obsegu taksne obveznosti po 2. odst., prip. 1., tar. post. 33. ne bo več dvoma, se opozarja, da je drž. svet v opetovanih slučajih odločil, da je to takso plačevati v vseh primerih, „kjer obstoja o isplati pismena konstatacija“. Kot taka zadostuje tudi vknjižba (in sicer tudi sumarna) v blagajniški knjigi, v knjižici o služb. davku itd., kriterij pa, katere osebe spadajo pod to takšno dolžnost, je pokojninsko zavarovanje. Vsi uslužbenci torej, ki podlegajo pokojnin, zavarovanju, morajo ob gornjih pogojih tudi plačevati 1/2% takso po prip. 1. t. p. 33.“

Ker smatra finančna direkcija, da je s časopisnimi obvestili in okrožnicami, katere so dobile organizacije, vprašanje taksne dolžnosti zadosti pojasnjeno, „se odslej noben taksni obvezanec ne bo mogel več izgovarjati, da mu je obstoj oziroma obseg taksne obveze po 2. odst., prip. 1., tar. post. 33. neznan, Kazensko postopanje bo torej odslej v pogledu teh prestopkov brezpogojno izvesti.“

Razno

Zveza obrtniških združenj Savske banovine je imela v nedeljo dne 5. septembra t. l. pod predsedstvom gosp. Viktor Fabrisa v Zagrebu svojo redno skupščino, ki so ji prisostvovali številni delegati in ostali predstavniki oblasti ter zastopniki obrtniških zbornic iz Zagreba in Osijeka. Dnevni red je bil zelo obširen ter so bila stavljeni razna vprašanja in sprejeti predlogi za koristi obrtniškega stanu. Med drugim je bilo govora na skupščini tudi o osnovanju posebnih Okrožnih odborov, vendar pa je bilo soglasno ugotovljeno, da so te ustanove nepotrebne. Po izkernih poročilih je bila skupščina zaključena ter sklenjeno, da se vrši prihodnja skupščina drugo leto tudi v Zagrebu ob priliki 30-letnice Saveza hrvatskih obrtnikov.

Gradnja „Matice Hrvatskih obrtnika“ v Zagrebu pričela. Dne 18. septembra je bilo započeto prvo delo na gradnji nove palače, reprezentativne zgradbe Hrvatskih obrtnikov, o čemer smo že pisali. V ožjem krogu je bilo započeto delo na liču mesta pod vodstvom vodij hrvatskega obrtništva in je zanimivo, da se obrtništvo iz vseh krajev Hrvatske javlja ter pošilja za svojo Matično stavbo prispevke tako, da je bil storjen sklep, naj darovalci počakajo, nakar bodo prejeli točne informacije, kako naj se nabira zneske.

V Kragujevcu je bil vzdian svečano temeljni kamen za „Obrtniški dom“, v nedeljo dne 3. oktobra t. l. ob prisotnosti številnih predstavnikov najrazličnejših ustanov in oblasti ter občinstva ter obrtništva. Obred posvetitve je opravil pravoslavni prota, nakar je bil imel predsednik „Fonda za gradnjo doma“ nagovor, v katerem je naglasil, da bo stavba stala preko milijon dinarjev, kateri znesek je v glavnem zbran iz prispevkov samega obrtništva. O naporih šumadijskih obrtnikov in enotnih ciljih vsega obrtništva je govoril predsednik Združenja g. Pavičević. Obrtno zbornico v Beogradu pa je zastopal g. Ljuba Sušaković ter pohvalil napore kragujevačkih obrtnikov. Za zaključek te lepe svečanosti pa je prebral tajnik Fonda seznam vseh, ki so prispevali za gradnjo. Ob sami slovesnosti je bilo zbranih preko 30.000 Din za gradnjo, — gotovo tudi za nas Slovence posnemanja vreden primer.

Osnovan je bil Balkanski obrtniški institut v mesecu septembru v Beogradu po sklepu 14. kongresa Glavnega zemaljskega Saveza zanatlijskih udruženja kraljevine Jugoslavije. Čigar ustanovitvi so prisostvovali zastopniki obrtništva Jugoslavije in Bolgarije, med tem ko se zastopniki obrtništva Romunije, Grške in Turčije niso valilu odzvali. Namen tega saveza je delati za skupne cilje in interese vsega obrtništva na Balkanu. V novembru se vrši konferenca instituta v Sofiji, kjer se pričakuje definitivno ostvaritev Balkanskega obrtniškega instituta ob prisotnosti vseh obrtniških delegacij Balkanskih držav.

Največja in najmodernejša valjarna v Jugoslaviji je bila otvorena svečano v nedeljo dne 3. oktobra t. l. v Zenici ob prisotnosti predsednika

Otvorili sem novozgrajeno

železolivarno

v Št. Vidu nad Ljubljano (za tovarno Stora). Tramvajsko postajališče Trata. Sprejemam vsa v to stroko spadajoča dela. Postrežba točna in solidna. Kupim staro lito železo. — Za cenjena naročila se topla priporoča

FRANC SMOLE
kovinolivarna — Trata 18
pošta Št. Vid nad Ljubljano

MIZARJI!

Za avtomatske biljarde vse potrebščine avtomate, kroglice, kije, gume, sukno, obročke dobite pri

ERLICH JOSIPU, Sombor
Dunavska banovina — proizvod bilj. pribora.

ministrskega sveta g. dr. M. Stojadinovića, ministra za šume in rude Jankovića ter številnih drugih zastopnikov, kakor tudi nemških dobaviteljev teh najmodernejših in najlepših naprav. Primerne nagovore so imeli nemški poslanik, oba ministra in predstavnik Kruppove tvornice. — Posebno je bila naglašena emancipacija naše težke železne industrije in pomen tega za Zenico in okolico ter njeno prebivalstvo. Seveda je bilo tudi naglašeno sodelovanje Nemčije in Jugoslavije v gospodarskem pogledu ter „Völkischer Beobachter“ prinaša v eni zadnjih številok topel članek o tem pod naslovom: „Nemci grade valjarno v Jugoslaviji.“

Prvi Beograjski sejem se je vršil v času od 11. do 21. septembra t. l. ob zelo številni udeležbi posetnikov, kar daje upravi upanje, da bo mogoče prihodnje leto izkušnje prvega sejma, katerega je obiskalo okrog 250.000 obiskovalcev uspešno uporabiti. Na velesejmu je bilo sklenjenih kupčij za baje 150.000.000 dinarjev. Vseh razstavljalcev je bilo 883. Finančni uspeh sejma je gotovo dober, če upoštevamo, da se je ta priredil v Beogradu in so na tem razstavile mnoge inozemske tvrdke težke predmete za katere je glavni interese država.

Obrtništvo v Bolgariji. Celokupno je po podatkih v Bolgariji 71.740 samostojnih obrtnih podjetij od katerih posedujejo moški 68.360 ter ženske 3380. Od celokupnega števila obrtniških mojstrov se nahaja v mestih 34.132 ter po deželi in vaseh 37.680. Pomožnega osebja je zaposleno pri obrtništvu 16.200 pomočnikov in 22.320 vajencev. Pri podeželskih mojstrih je zaposleno skupno 6457 pomočnikov in 15.613 vajencev. Skupno je obrtnikov, obrtniških pomočnikov in vajencev v Bolgariji 132.613 oseb.

Obrtništvo na področju Splitske obrtniške Zbornice. Začetkom tega leta je bilo na področju naslovne Zbornice 4365 obrtniških obratov za 114 več kakor prejšnje leto. Zaposleno je bilo 1808 pomočnikov in 1459 vajencev. Proračun za tekoče leto je pri tej Zbornici 303.000 din dohodkov, in prav toliko izdatkov. Zbornični doprinos za leto 1937. znaša 12% oziroma najmanjši doprinos za zbornico din 25.— po obrtniškem obratu. Podjetja zavezana javnemu polaganju računov, ki so iz kakršnihkoli razlogov oproščena plačati davek ali uživajo druge davčne olajšave plačajo za Zbornico 0,5% od kapitala vložnega v podjetje, ki podlega davku.

Obrtništvo s področja Beogradske obrtne zbornice na svetovni razstavi v Parizu. Obrtniška Zbornica v Beogradu ceneč pomen poseganja svetovnih razstav se je odločila v glavnem nositi skoro vse stroške za udeležbo 40 obrtnikov svojega področja za potovanje na svetovno razstavo v Pariz, kar se vrši v času od 16. do 29. oktobra t. l. Za primer naj nam služi, da so bila pozvana vsa združenja ter so tudi odločila iz svojih vrst tozadevno število pripadajočih udeležencev.

Naročajte in redno plačujte „Obrtnika“!

Umetno vzgojenim obrtniškim generalom in zakupnikom vere v album.

Nezakonsko neobglenče, ki se še ni naučilo manire in olike, spočeto v škornjah in slabo „nadiobrtniško“ popleskano je v svojem 6. dnevu nemirnega življenja v obleki „Slovenskega Obrtnika“ padlo v gnojnico. Tam je dalje motvililo in se vse umazano oprjelo škornja z glaze rokavicami. Ker pa z glaze rokavicami, kar je razumljivo ne zna manipulirati, se je v svoji nerodnosti oprjelo za rep poginule mrhovine, katera je plod in sad umetno vzhajanih generalov.

Po obleki sodeč, zgleđa, da si hočejo gg. pri „Sl. O.“ lastiti monopol nad verami, čeprav visoki krogi odrejaajo vsem precejšnje davke in ne samo tistim, ki si hočejo monopol vere lastiti, v svoje osebne in druge svrhe.

Naši generali so izvoljeni od širokega kroga obrtništva, dočim je bilo treba generalom in generalčkom pri „Sl. O.“ pritiskati na veliko kljuk in kljukic pri vseh mogočih funkcijonarijih in forumih, da imajo danes te sarže, katerih jim obrtništvo nikdar ne bi dalo, so pa tudi tako postavljeni, najbolj primerni in imponirajoči po raznih ljubljanskih beznicah, ko razlagajo Sv. pismo v visokih sferah.

Tiskali J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Odgovoren L. Mikuš.